

Naročnina

Dnevno izdaja

za kratkoročno posredovanje

mesечно 25 Din

polletno 150 Din

celoletno 300 Din

za inozemstvo

mesечно 40 Din

podelska izdaja

celoletno v Jug.

slaviji 120 Din, za

inozemstvo 140 D

SLOVENEČ

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov

10.000, peti-vrsta

maloglasni po 150

in 20, večji oglaš

nad 45 mm v širini

po Din 250, veliki

po 3 in 4 Din, v

uredniškem delu

vrstica po 10 Din

g. Pri večjem g

naročju popust

Izide od 4 zjutraj

razen, ponedelja in

dneva po preizku

Uredništvo je v Kopnarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, nevrnjeni
pismo se ne sprejema. Uredništvo
telefon št. 2030, upravnštvo št. 2325

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopnarjevi ulici št. 6 v Celovcu
račun: Ljubljana št. 10.050 in 10.349
za inzerate, Sorjete št. 7503, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Avstrijska trgovinska politika

Že večkrat smo imeli priliko, opozarjati našo javnost na avstrijsko agrarno politiko. Avstrija namreč si je že pred leti postavila za nalogo, da svoje kmetijske dvigne na tako stopnjo, kateri ne bi bil potreben uvoz tujih pridelkov. Ta tendenca za ustvaritev autarkičnega (samozadovoljujočega) kmetijskega gospodarstva je privedla do mnogih sklepov za zvišanje domače proizvodnje. Vsi ti ukrepi so dosegli, da danes Avstrija svoje goste prebivalstvo sicer ne preživlja popolnoma sama, pač pa se temu približuje v veliki meri in vsako leto bolj. In ni več daleč čas, ko bo industrijska Avstrija 6 milijonov ljudi z 2 milijonskim mestom Dunajem postala kmetijsko tako razvita, da ji ne bo treba več uvažati velikih količin žita in sploh kmetijskih pridelkov.

Ta tendenca prihaja zlasti do izraza v avstrijski trgovinski bilanci in zunanjetrgovinski politiki. Uvoz beleži vedno večje zmanjšanje uvoza kmetijskih proizvodov. Pri tem zmanjšanju pa je zlasti prizadeta naša država, ki je doslej kot neposredna sosedja najbolj zalagala Avstrijo (poleg Madjarske, Romunijske itd.). In vsepovsod se že kažejo uspehi avstrijske agrarne politike: dočim smo še l. 1924 in 1925 izvozili dnevno nad 10.000 litrov mleka v Avstrijo, kar nam je letno dalo desetine milijonov dinarjev, je izvoz mleka, ki je skoro ves prihajal iz Slovenije, sedaj popolnoma ponehal. Tako je bila težko prizadeta naša mlekarstva proizvodnja, ki je po vojni že itak zgubila Trst in Gorico kot svoja važna odjemalca. Tudi v drugih predmetih so vidni uspehi Avstrijcev. Zabeležiti moramo sploh nazadovanje agrarnega izvoza v Avstrijo. Po tej avstrijski politiki smo naravnost prisiljeni, da iščemo nova tržišča za naš zunanji izvoz kmetijskih proizvodov, ker vse kaže, da bo Avstrija le dosegla, kar si želi. Spominjamo tudi kako se je pred leti, ko se je sklepala trgovinska pogodba z Avstrijo, od mnogih in zelo vplivnih strani svetovalo naši državi, naj bo kolikor mogoče popustljiva napram Avstriji, češ da Avstrija rabi mnogo, mnogo ugodnosti za razvoj, ki je bil tako ostro prekinjen z l. 1918. Ti glasovi, ki so imeli pač namen, Avstriji kolikor mogoče pomagati, da ne bi iskala zaščite, podpore in mogoče celo priključka na kako drugo gospodarsko silo, so uspeli v toliko, da smo pri pogajanjih dali Avstriji prav mnogo popustov za industrijske predmete; in ko je prilika nanesla, so Avstrijci zahtevali revizijo, dosegli zboljšanje svoje agrarne zaščite, v zameno nam pa niso dali skoraj ničesar. Sedaj, ko se je Avstrija postavila popolnoma na noge, pa je začela voditi naravnost agresivno kmetijsko zaščitno carinsko politiko. Tu je v prvi vrsti poleg Madjarske prizadeta naša država in ravnokar se vršča pogajanja kažejo, da se Avstriji mudi s to carinsko politiko, ker bo navsezadnje mogoče le prišlo do onega znanega dveletnega carinskega premirja, o katerem bo v kratkem razpravljalo Društvo narodov.

V Avstriji prevladujejo, kakor je videti agrarni interesi. Že svoječasno se je industrija upirala zahtevam agrarcev, ker je vedela, da bo to pospeševanje kmetijstva plačala s tem, da se bodo pač spremenile uvozne carine za avstrijske industrijske proizvode v državo, katerih agrarnemu izvozu v Avstrijo preti nevarnost. Tudi sedaj je glavna zveza avstrijske industrije ponovno poudarila svoje stališče, toda najbrže ne bo uspela. Na drugi strani je pa tudi naša industrija proti tej avstrijski trgovinski politiki, ker daje Avstrija preveč koncesij industrijskega značaja v zameno.

Na drugi strani je vendarle pretežen naš interes, da izvažamo v Avstrijo čim več kmetijskih proizvodov, in pri večini teh proizvodov sedaj ni več toliko tangiranja Slovenija, kakor druge pokrajine države. Upati je, da se bo vsaj zdaj, ko je že zadnji čas in ko pomenijo avstrijske zahteve skoro prenehanje našega izvoza v Avstrijo, stališče naše delegacije, ki ima težko nalogo na Dunaju, uveljavilo napram avstrijskim zahtevam. Danes je konkurenca na svetovnem tržišču za agrarne proizvode vsak dan težja. Naj opozorimo samo na veliko padanje cen kmetijskim proizvodom v preteklem letu in vse kaže, da cene še niso prišle na najnižjo stopnjo. Naše kmetijstvo, ki je tehnično zaostalo in ki se ima boriti tudi z drugimi težkimi, bo vsekakor izredno mnogo izgubilo, kajti avstrijski trg pomeni za nas veliko: leta 1928 smo izvažali v Avstrijo za 149 milj. Din žita (slaba letina, drugače več), sadja za 82, raznih ind. in drugih rastlin 23, živine 349, mesa 128, jaje za 63 milj. Din.

V pomoč kristjanom v Rusiji!
Plameneč protest Apostolstva sv. Cirila in Metoda proti boljševškemu divjanju

Rim, 2. febr. l. »Osservatore Romano« je na vodilnem mestu objavil silno učinkujoč protest Apostolstva sv. Cirila in Metoda proti preganjanju kristjanov v Rusiji. Protest se glasi:

»Z boleščjo v duši opazuje Apostolstvo sv. Cirila in Metoda od začetka novega položaja v slovanski Rusiji protikristjansko delovanje sovjetov in sočustvuje z nedolžnimi žrtvami brezbožnih oblasti. Vedno je obsojalo nečloveške metode uzurpatorjev in nikdar ni prenehalo pozivati svoje člane k gorečim molitvam za trpeče katoliške in pravoslavne brate in sestre.

Po nezaslišanih grozovitostih, ki so dosegle koncem leta 1929, in zlasti v divjanju boljševikov za časa zadnjih božičnih praznikov svoj višek, ko je protikrščansko, peklenško sovraštvo hotelo udušiti oznanilo miru svetih božičnih praznikov, pa ne more apostolstvo sv. Cirila in Metoda še naprej molčati. Zaradi tega je predsedstvo apostolstva razpravljalo o verskem položaju v Rusiji in soglasno sklenilo, da povzdigne svoj glas v javen protest proti izizvalni kršitvi najosnovnejših človeških pravic do svobode od brezbožnega boljševizma v Rusiji, prav tako pa tudi proti uničevanju tisočletne krščanske kulture in npravnosti in proti okrutnim morilcem nedolžnih in neoboroženih ljudi istega slovanskega naroda!

Osrednji odbor Apostolstva sv. Cirila in Metoda obsoja z vsem ogorčenjem to nizkotno

žalitev človeških pravic s strani sovjetske vlade in smatra vsa njena rastoča prizadevanja v tej smeri za zasmeh vseh kulturnih dobrin, ki so lastne človeškemu dostojanstvu in ki jih je človeška družba skozi stoletja branila proti vsaki tiraniji. Apostolstvo svetega Cirila in Metoda hoče s tem protestom predramiti vest javnosti in jo vzbuditi iz ravnodušnosti in brezčutnosti do brezmejnega trpljenja, ki ga trpi naš bratski ruski narod.

Obenem pa pozivlja vse češke in slovanske katolike, da se z vročimi molitvami in dobrimi deli zavzamejo za preganjano kristjansko čredo v nesrečni Rusiji, ko vendar pripada nam vsem skupnim duševnim očetom in slovanskim apostolom Cirilu in Metodu.

Za osrednji odbor: nadškof Leopold Prečan, predsednik, prelat Franc Jemelka, tajnik.

Protesti Angležev, Švedov, Fincev in drugih

London, 10. febr. l. Po vsem svetu se vedno bolj množe protesti proti bogokletnemu boljševškemu preganjanju kristjanov. Kakor lavina raste ogorčenje kristjanskega sveta in vedno konkretniji postaja protest kulturnega sveta.

Tako se je na Škotskem ustanovil narodni odbor proti preganjanju kristjanov in za pridobitev verske svobode v Rusiji. Enak odbor se je ustanovil tudi v Nemčiji. V zad-

njem času so se vršili tudi na Angleškem številni protestni shodi proti boljševškemu divjanju. Dne 18. t. m. pa bodo posebno veliki protestni shodi po vseh večjih angleških mestih.

V nedeljo se je vršil enak protesten shod v Oslu na Norveškem, slični shodi pa so napovedani že v Nizzi, na Finskem in tudi na Češkoslovaškem.

Posebno veliko je ogorčenje Anglije. Generalni tajnik gibanja za pomoč ruskim kristjanom je izjavil: »Kako bi mogli živeti v miru mi, ki verujemo v Boga, če se na tako nezasiščen način tepta verska svoboda v Rusiji. Sramotno in ponižujoče bi bilo, če se ne bi pridružili protestu kulturnega sveta.«

Švedski protestanti so poslali oster protest sovjetski vladi proti preganjanju vernikov in zahtevali, da imajo ti iste pravice ko drugi državljani. Sličen protest je odposlala tudi zveza švedskih pastorej.

Povsodi, po vsem kulturnem svetu se vzbuja človeška vest, povsodi raste ogorčenje nad brezbožnim divjanjem boljševikov. Nobenega dvoma ni, da bo prebujena vest človeštva tudi imela pozitiven uspeh.

Pariz, 10. februarja. D. Po žalni službi božji za zatirane ruske vernike je priredila francoska protestantska federacija protestno manifestacijo proti verskemu terorju v Rusiji. Predsednik federacije je zahteval, da je treba okleati križarsko vojno proti sovjetom, ki se prizadevajo iztrebiti krščanske tradicije.

Zbližanje med Vatikanom
in italijanskim državnim vodjo
„Glede mladinske vzgoje treba priti Cerkvi nasproti“

Rim, 10. febr. l. Avdijenca glavnega tajnika fašistovske stranke Turattija pri svetem očetu, ki je trajala nad eno uro in en četrt, je umevno napravila v vseh krogih najglobljejši vtis. Kaj je privedlo do te avdijence najintimnejšega sodelavca Mussolinija pri papežu, se da najbolj sigurno posneti iz neklih značilnih pojavov zadnje dobe. Mussolinijev brat Arnaldo se je nedavno na provincijalni skupščini Balille, govoreč o pravicah in dolžnostih države glede vzgoje mladine, nepričakovano spoštljivo izrazil o zadnji okrožnici svetega očeta, ki poudarja pravice Cerkve v tem pogledu. Tudi »Popolo d'Italia«, organ stranke, je o tej okrožnici pisal na jako koncilijanten način. Obenem je »Tribuna«, poročajoč o Arnaldovem govoru, ostro zavrnila razne pisatelje, od katerih mnogi niti niso pravi fašisti, ampak so mogoče preje bili celo v zvezi s framasone, pa skušajo napraviti razdor med državo in Cerkvijo. Iz tega se sklepa, da je državni

vodja Italije v zadnjem času dal razumeti, da je treba nehati polemiko z Vatikanom glede mladinske vzgoje in priti stališču Cerkve nasproti. To je bil po vsej priliki tudi glavni povod ter vsebina razgovora med svetim očetom in glavnim tajnikom stranke, da si po starodavni navadi Vatikanu o takih stvarih varuje absolutna najstrožja tajnost. Pač pa se izve, da se bo jutri v torek, to je 11. t. m., ko potee eno leto po podpisu lateranske pogodbe, v čast temu dogodku vršil svečan sprejem pri italijanskem poslaniku pri sveti stolici, na dan papeževga kronanja pa istakšen sprejem pri papeževem nunciju pri Kvirinalu. Ob t-j priliki bo tudi kralj podelil odstopivšemu kardinalu državnemu tajniku Gaspariju najvišji red italijanske kraljeve hiše, red Svete Anuncijate. Ni dvoma, da bo v zvezi s tem, ako se glede vzgojnega vprašanja doseže popoln sporazum, tudi državni vodja Mussolini od papeža sprejet v avdijenci in odlikovan.

Prosava obletnice lateranske pogodbe

Rim, 10. februarja. D. Ko je Vatikan že sklenil, da slovesno praznuje 11. februar, obletnico podpisa lateranske pogodbe s tem, da se v Vatikanu razobesi zastave, je sedaj italijanska vlada tudi izdala povelje, da se ta dan po vsej Italiji praznuje z razobešenjem zastav. Obenem se izjavlja, da bo, kakor je bilo pričakovati po obisku Turattija pri papežu, Mussolini jutri ali v sredo obiskal papeža in mu pri tem izročil dragoceno darilo, mašno obleko iz starih beneških čipk. Mussolinijev obisk na dan obletnice lateranske pogodbe pomeni torej nekako potrditev sklenjenih določb, pomeni pa tudi, da so bila med tem časom odstranjena nasprotstva, katera so se zdela prvotno kot nepremagljiva in ki so do sedaj onemogočala sodelovanje Mussolinija s papežem. Tudi pogoji, pod katerimi je bil sklenjen ta mir, so sedaj

znani. Škofje morajo maloštevilnim, še obstoječim čisto katoliškim listom v Italiji dati naročilo, da morajo v bodoče brezpogojno opustiti vsako vmešavanje politične morale, vere ali vzgoje. Zato pa je fašizem dal naročilo svojim mladinskim zvezam, s katerim se odstranjujejo prejšnji ugovori Cerkve. Mladinske zveze morajo torej v bodoče služiti izključno samo telesni vzgoji, ne da bi pri tem zašle v pretiravanja in posebno, ne da bi delovale na gotove rekordne uspehe. V glavnem pa se je doseglo, da se mora odslej pri vseh telesnih vajah strogo in brezpogojno ločiti spol, in sicer brez razlike pri vsaki priliki, to je tudi pri javnih prireditvah. Dan 11. februarja 1930 pomeni, potem ko je isti dan leta 1929, zgradil politični most med Italijo in Vatikanom, končni sporazum med Cerkvijo in državo na vseh poljih.

Pacelli - državni tajnik

Kardinal Gasparri se poslovil s sobotno objavo papeževga pisma

Rim, 10. februarja. D. Danes je kardinal Pacelli prevzel funkcije dosedanjega kardinala, državnega tajnika Gasparrija s tem, da je on, ne pa kardinal Gasparri ob 9 zjutraj prišel v državni sekretariat. Bivši berlinski nuncij je šel takoj nato k papežu v daljšo avdijenco. Ta tiho izvršeni prevzem urada v širši javnosti še ni znan. »Osservatore Romano« bo

to morda danes, morda pa tudi šele jutri ob obletnici podpisa lateranske pogodbe podčrtal. Kardinal Gasparri bo ostal še nekoliko dni v svojem dosedanjem uradnem stanovanju, dokler ne bo pripravljena vila v Rimu, ki mu jo je papež daroval. Kardinal, državni tajnik Gasparri se je torej poslovil od svojega urada s sobotno objavo papeževga manifesta

75 let'ca
nadškofa Bauerja

Zagreb, listi o velikem nasledniku velikih škofov

Zagreb, 10. februarja. Z. Povodom 75 letnice zagrebskega nadškofa dr. Anton Bauerja prinašajo današnji listi »Obzore«, »Hrvatska Straža« in »Jutarnji list« njegovo sliko ter članke njemu na čast. Dr. Svelozar Rittig, zagrebski župnik, opisuje njegovo delo pod tujim jarmom, ko se je hrvaški narod desetletja mučil v politični borbi proti tujcem. Madjarski režim mu je delal vedno težkoče ter mu ni dovolil, da bi postal vseučilišni profesor. Nadškof dr. Bauer je leta 1914. sprejel težko in odgovorno mesto kardinala Hauilke, Jurija Draškovića, in ostalih velikih škofov.

V stari državi je imel katolicizem svoj prvenstveni položaj napram drugim veroizpovedim. Nova država je v verskem oziru prej pravoslavna ter pridejo na dnevi red nova politična, kulturna in socialna vprašanja. Po svetovni vojni je katoliška cerkev po vsem svetu prišla v težak položaj in tako tudi v naši državi. Od leta 1918. vrši nadškof Bauer najvišjo cerkveno službo v naši državi. V vseh krogih se smatra kot službeni zastopnik katoliške cerkve in katoliškega episkopata v kraljevini Jugoslaviji. Narod in državne oblasti imajo v njegovo osebnost neomejeno zaupanje, ter vidijo v njem zadnjega iz slavne generacije naših velikih škofov Strossmayerja, Stadlerja in Mahniča. Njegov nacionalizem je služil kakor Strossmayerjev v težkih političnih borbah proti tujemu sistemu.

Posvetovanja rektorjev

Belgrad, 10. febr. b. Rektor ljubljanske univerze dr. Dolenc, ter rektor zagrebske univerze dr. Belobrk sta danes prispela v Belgrad na posvetovanje z rektorjem belgrajskega vseučilišča dr. Mitrovičem. Ljubljanski in zagrebski rektor sta prispela v Belgrad na povabilo prosvetnega ministra. Po končani konferenci so vsi trije rektorji skupaj obiskali prosvetnega ministra dr. Maksimovića ter z njim razpravljali o novem vseučiliškem zakonu. Kakor znano, je vrhovni zakonodajni svet sprejel končno redakcijo vseučiliškega zakona. Ker so ostale nekatere stvari nerešene, je prosvetni minister pred definitivno objavo zakona in pred njegovim uveljavljenjem povabil vse tri rektorje na posvetovanje, da z njimi v sporazumu določi končni tekst tega zakona. Posvetovanja se bodo nadaljevala. Kakor znano, se z novim zakonom v glavnem ne menja mnogo. Zanimivo je, da pravi zakon, da je učni jezik na vseh univerzah srbohrvaški. Upamo, da bo ta načrt v definitivnem zakonu popravljen in da dobi tudi slovenski jezik svojo veljavo.

Seja vlade

Belgrad, 10. febr. AA. Danes je bila seja ministrskega sveta od 12 do pol 14 pod predsedništvom predsednika ministrskega sveta in min. notranjih zadev generala Živkovića. Na seji je poročal zastopnik ministra zunanjih poslov minister brez portfelja dr. Kosta Kumanudi o dokončanem sporazumu z Bolgari glede dvolastniških imen ter reda in mira na meji. Ministrski svet je vzel poročilo na znanje. Razen tega so na seji razpravljali o tekočih poslih.

Zakon o prodaji živil

Belgrad, 10. februarja. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra za socialno politiko in naročno zdravje predpisal in objavil zakon o nadzorstvu nad živilci. Zakon ima 26 paragrafov. Prvi člen je:

Radi zaščite narodnega zdravja in radi oskrbe prebivalstva z zdravno hrano se postavlja pod nadzorstvo javnih oblasti ti-le predmeti in izdelki: 1. Živila in pijače vseh vrst, 2) začimbe in sredstva za izboljšanje okusa, barve in izgleda pod 1. navedenih predmetov, 3. pripravke, ki jih rabijo ali ki so namenjene uporabi pri proizvajanju, izboljševanju, shranitvi in odpravi pod 1. in 2. navedenih predmetov. To nadzorstvo sme v smislu nadaljnjih paragrafov minister za socialno politiko in narodno zdravje razširiti. Nadzorstvo opravljajo prvostopna oblasna s pomočjo strokovnih, g. g. nov, hig. zavodov in ustanov. V osr. hig. zavodu v Belgradu in pri šoli nar. zdravja v Zagrebu bodo za potrebe vse države prirejeni posebni tečajji za nadzornike živil. Naloga nadzornikov bo, da pregledujejo živila, da preprečujejo razširjanje kužnih in parazitskih bolezni na živini in da izločijo iz živil strupe in ostale škodljive predmete ter da uničujejo falzifikate. Nadalje bodo morali paziti, da hrana ne bo slaba.

Nadaljnji paragrafi govore o načinu prijave in o delovanju hig. zavoda in domov nar. zdravja, ki morajo ustanoviti posebne odseke za pregled živil s strokovnjaki na čelu. Kazenske določbe predvidevajo zaporno kazen do enega meseca ali denarno globo do 10.000 Din. V težjih primerih je uporabiti tudi kazenski zakon radi poškodbe ljudskega zdravja. Zakon bo opil v veljavo 30 dni po razglasitvi v Sl. nov. S tem dnem bodo prenehale določbe zakona z dne 16. jan. 1896 in odredbe ostalih porajinskih zakonov, naredb, predpisov itd.

Seja gl. sanitetnega sveta

Belgrad, 10. febr. AA. Glavni sanitetni svet kraljevine Jugoslavije je imel dopolne prvo plenarno sejo, na kateri je bila opravljena razdelitev v odseke. Na seji so bili vsi člani sanitetnega sveta razen dr. Hamdija Karamahmedovića, ki se je opravičil z boleznijo. Sejo je otvoril minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Mate Drinković. Minister je pozdravil prisotne člane glavnega sveta ter jim v kratkih besedah zaželel uspešno delovanje. Za predsednika sveta je bil izvoljen dosedanj predstnik sanitetnega sveta umirovljeni prof. medicinske fakultete prof. Milan Jovanović Batut. V odsek za znanstvena higijensko preiskovanje ter za zakon in pravilnike je bil izvoljen med drugimi extraordinarius medicinske fakultete v Belgradu dr. Matija Ambrožić.

Es'onski predsednik v Varšavi

Varšava, 10. febr. AA. Včeraj popoldne je predsednik estonske republike Strandman sprejel člane estonskega poslanstva in estonske kolonije v Varšavi. Zvečer je Strandman sprejel člane diplomatskega zbora, nato pa je njemu na čast priredil predsednik poljske republike Mościcki svečano večerjo, na kateri sta oba predsednika imela govore. V teh govorih sta poudarjala prijateljske vezi, ki spajajo obe državi. Večerji so prisostvovali vsi člani vlade, diplomatski zbor in zastopniki civilnih in vojaških oblasti. Po večerji je bila zabava v dvorcu predsednika poljske republike.

Belorusi dobili svojo sto'ico na varšavski un. verzji

Varšava, 10. febr. AA. Na univerzi v Vilni je bila ustanovljena stolica za beloruski jezik. S tem se je ugodilo zahtevam Belorusov, ki jih je na Poljskem okrog 1 milijon.

Razne vesti iz države

Belgrad, 10. febr. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je bil na predlog ministra za socialno politiko in narodno zdravje imenovan za upravnika zavoda za umobolne za savsko banovino v Stenjeju dr. Rudolf Herceg, sreski sanitetni referent v Petrinji.

Belgrad, 10. februarja. z. Imenovana sta nova komisarija za Zemun in Rak. Na Rak pride g. Aleksander Marković, policijski pisar.

Zagreb, 10. februarja. z. Jutri bodo na svečan način končane devetdnevne v čast Lurški materi božji. Ob 6 zvečer bo procesija očetov jezuitov. V frančiškanski cerkvi se bo vršila večerna služba božja s »Te Deumom«.

Split, 10. febr. z. V nedeljo dne 16. t. m. se bo na svečan način proslavila obletnica kronanja papeža Pija XI. Tega dne bo v katedrali svečana služba božja. Zvečer ob 8 bodo istočasno zvonili vsi zvonovi Splita.

Schobrov povratek na Dunaj

Rimsko potovanje je brez osti proti drugim sosedom Avstrije — Vsebinska razsodilna pogodba

Dunaj, 10. febr. D. Kakor pri povratku iz Haaga, je tudi včeraj dunajsko prebivalstvo z velikimi ovacijami pozdravilo zveznega kancelerja dr. Schobra, ko se je vrnil iz Rima, odnosno iz Radgone in Gradca. Dr. Schober je takoj zopet prevzel svoje posle in sprejel na Dunaju akreditirani diplomatski zbor, ki mu je čestital k uspehom v Rimu in k imenovanju za častnega doktorja na graškem in dunajskem vseučilišču. Pri tej priliki je poslanikom poročal o svojem bivanju v Rimu. Jutri bo poročal pravnemu odboru o isti stvari.

»Neue Freie Presse« zahteva v pozdravnem članku, da se rimsko potovanje ne sme napočeno tolmačiti, in izvaja: Avstrija seveda nikakor ne namerava izriniti zopet pridobljenega prijateljstva z Italijo v protijugoslovanskem smislu. Taka enostranost bi nikakor ne odgovarjala avstrijski politični mentaliteti. Zato je bilo prav, da je zvezni kanceler z osebno otvoritvijo mostu v Radgoni in s kratkim obiskom na jugoslovanskem ozemlju že naprej nastopil proti takemu napočemu pojmovanju. Nepravilno je, domnevati za razsodilno pogodbo kak velik politični dokument. Dokument ne vsebuje prav ničesar, kar ni tudi v drugih takih pogodbah. Za razmerje Avstrije z Italijo tudi ni merodajno besedilo take pogodbe. Merodajna je potreba Avstrije, da razširja na vse strani dobrohotnost: merodajne so avstrijske gospodarske potrebe in upanje, da se na takem potu morejo doseči boljši odnosi med nemškim narodom v njegovi celoti in med Italijo. List naglašja nato, da se bo dr. Schober sedaj z vsemi silami lotil neodložljivega gospodarskega dela in dostavlja, da bo šlo za to, najti pri pogajanjih z Jugoslavijo srednjo pot, da ne bodo za avstrijsko industrijo nastale nove težkoče in nove prometne ovire.

»Neue Freie Presse« tudi kot prvi list objavlja bistveno vsebino z Italijo sklenjene razsodilne pogodbe, ki obvezuje obe državi, da se morajo vsakršni spori, katerih ni mogoče rešiti diplomatskim putem, najprej predložiti poravnalni komisiji, ki mora naloženo delo dokončati tekom šestih mesecev. Če ne pride do poravnave, je spor predložiti razsodišču ali stalnemu mednarodnemu haški-

mu razsodišču. Poravnalna komisija ima pet članov, vsaka stranka delegira v njo po enega delegata, ostali trije člani komisije, med njimi predsednik, pa se imenujejo skupno. Oni ne smejo biti državljani ene ali druge stranke, temveč mora biti vsak pripadnik tretje države. Njihov mandat traja tri leta in se avtomatično podaljša za enako dobo, če se po preteku prvega roka ne ukrene drugače. Po treh letih se sme dolžnost predsednika prenesti tudi na drugega člana. Dokler teče poravnalni postopek, se morata obe stranki vzdržati vseh korakov, ki bi utegnili vplivati na sprejem predlogov poravnalne komisije ali na izvršitev razsodbe mednarodnega razsodišča ali pogodbenega razsodišča.

Dunaj, 10. febr. D. Glede predlogov gospodarske narave, ki jih je baje stavila Italija v Rimu dr. Schobru in med katerimi se je imenovalo tudi avstrijsko svobodno pristanišče v Trstu in italijanska carinarnica v Innsbrucku, izjavlja »Morgen«, da namerava Italija nuditi finančno pomoč za nameravano električno popolno železnico Gradec—Celovec kot direktno zvezo med Italijo in Madjarsko z bistvenim skrajšanjem dosedanjega pota za avstrijsko, madjarsko in italijansko izvozno blago. Vendar o teh in drugih načrtih ni bilo mogoče dobiti od dr. Schobra obvezne izjave. Ni potrebno še posebej poudarjati strateške važnosti take železnice.

Francoski klemenar

Pariz, 10. febr. D. List »L'Ordre« označuje sklep italijansko-avstrijske prijateljske pogodbe kot manever Italije proti Franciji. Mussolini hoče s to pogodbo pritisniti na Francijo, da bi bila pripravljena ugoditi italijanskim zahtevam glede pomorske razorožitve in Tunisa, seveda pa tudi, da bi oplašil Jugoslavijo. Vendar ta pogodba ne bo spremenila politične slike osrednje Evrope. Avstrija nikakor ni opustila misli na Anschluss. Razen tega pri pogajanjih med Mussolinijem in dr. Schobrom ni bilo niti besedice govora o usodi 250.000 nemških južnih Tirolcev. Nemška in jugoslovanska manjšina v Italiji je zgubila vsako možnost, ohraniti svojo staro kulturo.

Še nobenega sporazuma v Londonu

London, 10. febr. D. Kot rezultat prvih treh tednov konference ugotavljajo danes angleški listi na podlagi oficijoznega sporočila angleške admiraltete, da med državami, zastopanimi na londonski konferenci, do sedaj ni bil dosežen sporazum v vseh bistvenih točkah. Anglija izjavlja, da je predlog Amerike o razorožitvi najboljših angleških bojnih ladij ravno tako nesprijemljiv, kakor ameriški protipredlog, da sme, če vztraja Anglija pri razorožitvi starih bojnih ladij, zgraditi takoj novo hitro bojno križarko s 30.000 tonami. Angleška admiralteta izjavlja dalje, da so ameriški predlogi o razdelitvi tonaže križark sprejemljivi samo tedaj, če pristaneta Francija in Italija na konferenci na to, da se izdatno zniža število in tonaža njihovih lahkih enot, in če je Francija pripravljena ravno tako potopiti svoje podmornice ali jih črtati iz gradbenega programa, kakor bi morala Anglija črtati torpedne rušilce in torpedovke, da se doseže pariteta te ladijske kategorije, ki jo zahteva Amerika.

Anglija je obvestila Ameriko koncem tedna o tem, da bi bil ameriški program samo tedaj sposoben za diskusijo, če bi bili Francija in Italija pripravljeni, dati bistvene razorožitvene koncesije glede lahkih ladij (podmornic, torpednih rušilcev) in če more Amerika objaviti dosežen sporazum z Japonsko. Obenem se ugotavlja na angleški strani, da sta se Anglija in Francija sporazumeli o razdelitvi ladijskih kategorij in o bistvenih transfernih določbah.

Novi uboji v Chicagu

Newyork, 10. febr. D. Ker je bilo v zadnjih devetih dneh izvršenih v Chicagu devet umorov in več bombnih atentatov, ki so vznemirili vse mesto, je čistaška policija izvedla veliko racijo v zločinskem okraju mesta. V raznih skrivališčih je 155 detektivov prijelo 917 zločincev. Vendar med njimi niso našli nobenih »kraljev«, temveč samo zločince manjšega formata, kakor prilicnostne zločince, žepne tatove, trgovce s kokainom itd., katere je policija povečini zopet izpustila. Zločinci še nadalje terorirajo irajo mesto in so v nedeljo ustrelili dva študenta, katere sta s svojim avtomobilom hotela prehiteti neki avtomobil.

Csl. biološka pos'ia se ustanovi na Rabu

Split, 10. febr. z. Češkoslovaški profesorji in docenti visokih šol so osnovali na Rabu češkoslovaško biološko postajo. Sklenili so začeti s pripravami že v letošnjem letu. Akciji pomaga lastnik hotela na Rabu g. Machar, rodome Čeh. Dal je na razpolago zemljišče za bodočo zgradbo, prestore in začasno vporabo ter svoj motorni čoln.

Militarizacija Rus'je

Moskva, 10. februarja. D. Danes je bil v Moskvi po paradi več kot 20.000 članov družbe Gosavilimh otvorenjen inijski kongres te organizacije. Ta organizacija obsega sedaj okoli 5 milijonov delavcev in namesčencev in služi za okrepitev obrambne sile Sovjetske unije potom vezbanja prebivalstva v plinski in kemični vojni potom zbiranja denarja za letala, tanke itd. in potom vezbanja svojih članov za strelske in konjeniške oddelke. Kongres je otvoril Rikov z nagovorom o mednarodnem položaju in z govorom Vorosilova o nalogah organizacije. Namen tega kongresa je nabiranje novih članov. Potrebo za višje število članov utemeljujejo listi s tem, da narašča protisovjetsko razpoloženje v mnogih kapitalističnih državah, kar bi lahko dovedlo do nove intervencijske vojne. Zato se mora Rusija z vezbanjem svojih državljanov napraviti za nepremagljivo trdnjavo.

Automobilska nesreča v Belgradu

Belgrad, 10. februarja. AA. Inž. Siniša Makulin je vozil s svojim avtomobilom z veliko brzino po Balkanski ulici. Zavozil je v zid neke hiše in pri tem stisnil ob zid 3 pešce ter jih težko ranil. Inž. Siniša Makulin je pustil avtomobil na mestu in pobegnil.

Uvedba normalnih razmer v Spaniji

Madrid, 10. februarja. D. Španski ministrski predsednik Berenguer je podal Vašemu dopisniku v razgovoru izjavo o novem političnem položaju na Španskem. Rekel je: »Nalog imam, pripraviti politično normalnost v državi. Na juridičnem in upravnem polju so bili tozadevno že sprejeti gotovi sklepi. Gre za celotno revizijo vsega delovanja diktature, četudi se ne bo vse odpravilo, kar je uvedel prejšnji režim. Tekom šestih let so se uvedle tudi mnoge koristne reforme in bi bilo otročje, če bi se tudi to odpravilo samo radi opozicije. Naša norma je ustava iz leta 1876. Ne morem reči vnaprej, kako dolgo bo ostal moj kabinet. Pravi se, da bo trajal le malo časa. To pa je odvisno od okolnosti. Vsekakor je moja vlada le prehodna, kot zadnja instanca pa bo odločal parlament. Volitve se bodo razpisale, čim se bodo stranke zvrsto organizirale. Parlament se bo sestel čimprej, ne vem pa še, kdaj. Ministri mojega kabineta, ki so prej pripadali konservativni stranki, sedaj ne zastopajo te stranke. Prevzeli so svoje portfelje kot strokovnjaki in ljudje dobre volje. Tudi jaz, ki pripadam liberalnemu taboru, sem prevzel sestavo vlade le iz zavesti dolžnosti. To ni nobena prikrita vojaška diktatura! Jaz sem skozi in skozi državljani in moja naloga je: vrnitev k normalnosti. Nameravam obnoviti oficijelne in osebne stike z bivšim ministrskim predsednikom. Moja vodilna misel je pomirjenje duhov. Postopali bomo po etapah, pa brez oklevanja. Pričakujem, da bo kurz pezele kmalu poskočil. Njeno sedanje nizko stanje tudi ne odgovarja njeni resnični vrednosti.«

Atentat na grškega delegata v Sofiji?

Atene, 10. febr. z. Danes zjutraj prinaša »Le progres« senzacionalno vest iz Sofije, da se je izvršil atentat na g. Papadakis, delegata pri grško-bolgarskih pogajanjih v Sofiji. Podrobnosti list ne navaja, ker je vsa stvar tajinstvena. Po atentatu je policija izvršila v Sofiji preiskavo ter ugotovila, da je delal g. Papadakis zjutraj v svoji sobi v ulici Carja Borisa. Zvečer pa, ko je prižgal luč, je nenadoma padel iz hiše na nasprotni strani ulice strel. G. Papadakis je takoj obvestil policijo, ki je nemudoma začela s preiskavo. Streljalo se je iz hiše nekega Kifova. Razlog poskušnega atentata, ki je izzval v vseh sofjskih diplomatskih krogih velikansko senzacijo, ni znan.

Komunistični izgredi v Franciji

Pariz, 10. febr. AA. Današnji »Matin« priobčuje vest, da je v metalurgijskih in tekstilnih tovarnah v Belfortu izbruhnila stavka. Odbor stavkajočih je povabil iz Pariza komunističnega vodjo poslanca Cachina, da predseduje napovedanemu mitingu. Na postaji je vlak, v katerem se je pripeljal Cachin, sprejelo 100 tisoč ljudi, ki so hoteli spremiti Cachina v mesto. Tega policija ni dovolila ter je hotela množice razgnati. Zato je prišlo do spopadov, pri katerih je bil ranjen na obrazu tudi sam Cachin. Čeprav ranjen je Cachin vendarle imel napovedani govor, v katerem je med drugim poudaril, da vse stavke izvirajo iz političnih, a ne iz gospodarskih razlogov. Ker je kazalo, da utegne priti do novih izgredov, je intervenirala policija, ki je aretirala 20 oseb te jih izročila sodišču.

Rusi in Italijani posojajo Turčiji denar

Carigrad, 10. febr. D. Danes se objavlja, da je sovjetska vlada dala turški vladi na razpolago 1.6 mil. dolarjev za podporo turške valute. Ta vsota odgovarja višini letnih nakupov Sovjetske unije v Turčiji. Dalje je Banca commerciale italiana otvorila turški vladi kredit 1 mil. funtov šterlingov (49 mil. dolarjev), kar pomeni začetek večjih poslov s to banko. Krediti v Rusiji in Italiji jasno kažejo politični kurz, v katerega je Turčija zopet zaplavala. Ruski kredit ni posebno velik, vendar pa kaže učinkovanje zadnjega obiska Karahana v Angori. Italijanski kredit pa je pomembnejši. Rusija in Italija hočeta s tem še bolj okrepiti svojo politično pozicijo, ki se v Angori stalno dviga. Zdi se, da obstojata v Angori dve struji, katerih ena v zaupanju na gospodarsko pomoč Rusije in Italije nima nobenih pomislekov, ozolovljiti Pariz in London. Ta struja je očitno močnejša. Druga struja pa se hoče ozirati na francoske in angleške finančnike, ker upa dobiti v teh dveh državah cenejši kredit. Uprava turških državnih dolgov v Parizu je poskušala dobiti iz Angore obvezno izjavo, da se obrestovanje in amortizacija vrši nadalje. Odgovora do sedaj ni bilo, vendar se smatra za gotovo, da bo izmikajoč, ker se turška vlada noče vezati na termin preko meseca maja. Vesti iz Angore naglašajo, da bi se eventualni moratorij tikal samo dolgov iz časov sultana, ne pa obveznosti iz odkupa anatolskih železnic.

Dunajska vremenska napoved: Jasnno vreme. Zjutraj hud mraz v nižinah, na gorah pa višja temperatura.